

33-F-184

Knihovna univ. prof.
Dr. KARLA LAŠTOVKY

33-F-

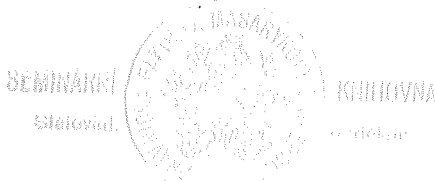
TRESTNÍ POLICEJNÍ NAŘÍZENÍ
MÍSTNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH
SVAZŮ

33-F-184

Napsal

PROF. DR. KAREL LAŠTOVKA

Zvláštní otisk ze sborníku „Pocta k šedesátým narozeninám dr. Alberta Miloty“

Nákladem vlastním — Tiskem „Politiky“ v Praze

V PRAZE 1937

Koupí od	M. Kastoňová
Darem od	
v	_____ za Kčs
Inv. čís.:	33.577
Sign	

ÚSTŘEDNÍ KANCELARNA PRÁVNICKÉ FAKULTY STARÝ FOND Č. inv.: 020527

I. Samosprávné svazy místní (teritoriální) v naší republice jsou země, okresy, obce a dříve na Slovensku a P. Rusi jednak municipia z doby předpřevratové (tak zv. historické župy), jednak na Slovensku veliké župy podle zákona 126/1920 zřízené. Obce a na Slovensku a P. Rusi i municipia vykonávaly též policii, to jest vrchnostenskou činnost, směřující k odvrácení nebezpečí hrozících veřejnosti. (Sr. § 21 a 22 obec. zř., § 3 municip. zák.) Prostředky činnosti policejní jsou policejní nařízení, policejní rozkazy a zákazy (konkretní správní akty), donucení a policejní tresty. Policejní nařízení upravují abstraktně, jak se občané mají chovati, aby nebezpečí a škody hrozící veřejnosti byly odvráceny resp. napraveny. Policejní nařízení nemusí vždy obsahovati trestní sankce na zachování nařízení. Ale zkušenosti ukazují, že policejní nařízení bez trestní sankce nejsou účinná; proto bývají na nezachování policejních nařízení stanoveny tresty a nařízení policejní, v nichž protipolicejní jednání nebo opomenutí jest stíháno tresty, slují trestní policejní nařízení.

II. Podle československého práva, v čas převratu platného, mohly vydávati trestní nařízení ze samosprávných svazů v zemích českých *obce*, a to všechny obce jednak podle obecních zřízení, jednak podle městských statutů měst statutárních, a na Slovensku a P. Rusi jednak *municipia* (komitáty a města municipální), jednak jen určitá kategorie obcí, totiž *města s regulovaným magistrátem*, nikoli obce jiné (velké a malé), a to na základě přestupkového zákona. Obecní zřízení (městské statuty) i přestupkový zákon jsou tu zákonným podkladem žádaným podle § 111 ústav. listiny.

III. Právo samosprávných územních korporací vydávati trestní policejní nařízení jest upraveno různě jednak v zemích českých, jednak na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

A. Země české.

1. Tu třeba lišiti jednak města statutární, jednak ostatní obce. Pokud jde o obce, ustanovují obecní zřízení toto:

Podle § 35 čes., 34 mor. a slez. obec. zř. může obecní zastupitelstvo v mezích platných zákonů vydávati místněpolicejní předpisy pro obvod obce platné, pokud vykonávání místní policie není zákonem svěřeno státním orgánům, a na nezachování těchto předpisů pohroziti pokutou do 20 Kč nebo trestem vězení do 48 hodin (v Čechách pokutou do 20 Kč, v případě nedobytnosti vězením do 48 hodin).

Podmínky vydávání trestních nařízení jsou tedy:

a) Po stránce *materielní*:

α) Musí jíti o nařízení *místněpolicejní*, totiž takové, jež upravuje některý obor místní policie, který obci skutečně včas vydání nařízení náleží, tedy o takové obory místní policie, které ex lege náležejí do samostatné působnosti obce a nebyly obcím cestou zákona odňaty a svěřeny státním orgánům. V kterých oborech může obec v samostatné působnosti vykonávati místní policii, ustanovuje v § 28 čes., 27 mor. a slez. obec. zř. Předpisy ty ustanovují současně, že určité činnosti místní policie mohou býti z vyšších státních ohledů v jednotlivých obcích cestou zákona přikázány zvláštním státním orgánům. Takovýmto zákonem byl zák. 165/1920 a 306/1924 a 208/1931 a nyní mimořádné vl. nařízení čís. 51/1936.

β) Nařízení ta se musí pohybovati v *mezích platných zákonů*, tedy nepřičítati se zákonům resp. podle zákona vydaným nařízením vyšších úřadů.

γ) *Tresty* jsou co do výše a rozsahu přesně stanoveny.

δ) Nařízení vztahují se jen na obvod obce nebo některé její v nařízení určené části.

b) Po stránce *formální*:

α) Na trestních nařízeních musí se usnésti obecní zastupitelstvo, ale usnesení to nevyžaduje schválení vyšších úřadů.

β) Trestní nařízení musí býti řádně *publikováno*, to jest způsobem v obci obvyklým. Kdy nabývá účinnosti, musí býti stanoveno v nařízení samém; nebylo-li nic stanoveno, nabývá účinnosti samou publikací.

Vedle této trestní normotvorné pravomoci, příslušející *obecnímu zastupitelstvu*, znají obecní zřízení i trestní pravomoc *obecního starosty*. Podle § 58 mor. a slez. ob. zř. může totiž starosta obce vykonávaje místní policii uložit (androhen) peněžitou pokutu do 20 Kč nebo trest vězení do 48 hodin, je-li takového uložení trestu potřebí, aby bylo nějaké neodkladné opatření vykonáno (wenn die Vollziehung einer unaufschieblichen Maßregel eine solche Strafsanction notwendig macht). Naproti tomu v českém obecním zřízení (§ 63) jest právo starostovo omezenější: „Bylo-li by třeba, aby starosta k provedení nějakého opatření, náležejícího do působnosti obecního představenstva, použil donucovacích prostředků, má při tom postupovati podle zvláštních předpisů o tom vydaných. Je-li však to nutno k provedení ně-

jakého neodkladného, *přechodného* místněpolicejního opatření, jest starosta výmínečně i oprávněn vyměřiti (androhen) peněžitou pokutu do 10 Kč a v případě nedobytnosti vězení do 24 hodin.“

Vzniká otázka, v jakém poměru jest toto trestní právo *starostovo* (§ 63 čes., 58 mor. a slez. obec. zř.) k trestní pravomoci *obecního zastupitelstva* podle § 35 čes. 34 mor. a slez. obec. zř., zejména zda i starosta může vydávati policejní nařízení, tedy vykonávati pravomoc konkurující s pravomocí obecního zastupitelstva.

Pražák (Obecní zřízení str. 320) hájí názor, že i starosta má moc vydávati policejní nařízení a odůvodňuje to tím, že německý text obecního zřízení užívá slova „androhen“, což prý jasně poukazuje na činnost nařizovací (a contr. českého textu „uložití, vyměřiti“), což se může vztahovati na konkrétní případy.

Tento názor, že by i starosta mohl vydávati trestněpolicejní *nařízení*, se mi však nezdá býti správným, a to z těchto důvodů.

Obecní starosta, kterému přísluší podle § 59 čes., 55 mor. a slez. vykonávati místní policii, jest povinen včas učiniti opatření k vykonávání policie místní. Opatřením pak rozumí se individuální, konkrétní akt. Tomu také nasvědčuje slovo Vollziehung, výkon, to jest nucené provedení (exekuce). Z toho se podává, že starosta vykonávaje místní policii může vydávati konkrétní správní akty, příkazy a zákazy určitému občanu určené a že je může i nuceně provésti exekučními prostředky, ve zvláštních předpisech stanovenými (na př. v čís. pat. 96/1854 ř. z.). Tyto exekuční prostředky byly rozmnoženy v obec. zřízení o další prostředek psychologický, totiž pohrození a uložení pokuty, kterou ukládá obecní trestní senát a v Čechách v naléhavých případech i starosta sám.

Pravomoc *obecního zastupitelstva* vydávati trestně policejní nařízení byla přiznána obecnímu zastupitelstvu teprve v obecních zřízeních, vydaných na základě říšského zákona obecního čís. 18/1862 ř. z. V provisorním obecním zřízení čís. 170/1849 ř. z. nemělo obecní zastupitelstvo trestní pravomoci nařizovací. V tomto obecním zřízení bylo starostovi uloženo, jako jedna z jeho nejdůležitějších povinností, vykonávati policii nad čistotou, policii zdravotní, chudinskou, silniční, požární, tržní, mravnostní a čelední, dozor nad obecním územím a péči o bezpečnost osob a majetku a brániti silniční žebrotě (§ 119 a 120). Purkmistr byl povinen k vykonávání těchto povinností, jakož vůbec k zachování vnitřního klidu a veřejné bezpečnosti, učiniti včas nutné zařízení (§ 121); on má dále právo přestupky zařízení a opatření podle § 119 až 121 trestati peněžitými pokutami až do 10 zl. konv. mince. Nedobytné pokuty budtež proměněny ve vhodné práce ve prospěch obce až do doby jednoho týdne.

Z ustanovení těchto jest patrné, že purkmistr vykonávaje podle platných

předpisů místní policii mohl vydávati jen konkrétní rozkazy a zákazy a nezachování těchto svých příkazů a zákazů mohl trestati ve výměře zákonem stanovené.

V obecních zřízeních, vydaných na základě říšského zákona obecního čís. 18/1862 ř. z., bylo dosavadní právo starostovi ve výkonu trestní pravomoci příslušející v platnosti ponecháno, ale nadto i obecnímu zastupitelstvu přiznána trestněpolicejní pravomoc nařizovací. Bylo by jistě neúčelné, aby trestní nařizovací pravomoc byla v obci svěřena dvojímu orgánu, obecnímu zastupitelstvu a obecnímu starostovi. Tendencí zákona bylo, aby policejní nařízení byla svěřena obecnímu zastupitelstvu, poněvadž tu jde o něco trvalého, kdežto konkrétní opatření příslušejí obecnímu starostovi (v souhlasu s jeho postavením jako výkonného orgánu obce.)

2. Po převratu bylo právo obecních zastupitelstev vydávati trestní nařízení z oboru policie místní omezeno v článku 5. zák. 125/1927 tím, že „politické úřady mohou v mezích svého obvodu úředního vydávati též nařízení v oboru místní policie, svěřené podle zákona obcím, jde-li o nařízení vztahující se na území více obcí nebo nevydává-li obec, jíž se týče, sama včas nutného nařízení.“

Není pochyby, že tu jde o místněpolicejní nařízení, jež jinak příslušejí podle § 35 čes. 34 mor.-slez. obec. zř. obecnímu zastupitelstvu a tedy o trestní policejní nařízení; v praxi jsou to zejména nařízení upravující dopravu v obcích.

Ale může býti pochybno, zda politický úřad vydává nařízení podle čl. 5 jedná spíše jako zástupce obce či zcela samostatně. Rozdíl ten má význam potud, že, jedná-li politický úřad jako zástupce obce, může stanoviti jen tresty stanovené v obec. zř. (nepatrné), kdežto, jedná-li tu samostatně, jde tu o doplnění čl. 3. a mohl by stanoviti tresty v čl. 3. uvedené (mnohem vyšší). Po mém soudu jest právo politických úřadů vydávati místně policejní nařízení zcela samostatně, nezávislé na trestní pravomoci obecních zastupitelstev podle obecního zřízení a musí býti proto vykládáno jen z předpisu zák. 125/1927, a tedy i tresty mohou býti stanoveny podle čl. 3.

3. Usnese-li se obecní zastupitelstvo na trestněpolicejním nařízení, vzniká otázka, zda jsou proti tomu usnesení přípustny *opravné prostředky*. Dříve bylo hájeno mínění, že jest možno proti každému usnesení obecního zastupitelstva podati odvolání, a to proto, že obecní zřízení (§ 99 čes., 98 mor., 90 slez.) nerozeznává, zda jde o nařízení či o konkrétní úpravu (správní akt). V poslední době¹⁾ proniká názor, že abstraktní nařízení nejsou jako taková podrobena opravnému prostředku strany, nýbrž že strana se může brániti odvoláním teprve proti konkrétnímu aktu, vydanému na základě nařízení, a při tom uváděti, že nařízení odporuje zákonu. Přímo proti usnese-

¹⁾ Srv. Hoetzel: Čsl. právo trestní, str. 57.

nému nařízení může zakročiti dozorcí právo, které přísluší podle obec. zř. úřadům politickým a na základě něhož lze zrušiti usnesení obec. zastupitelstva proto, že se přičí zákonu.

B) Slovensko a Podkarpatská Rus.

1. Na Slovensku a P. Rusi jest vydávání trestních nařízení samosprávnými svazy upraveno v § 1 až 11 přestupkového zákona (zák. čl. XL/1879).

Trestní nařízení čili přestupkové statuty mohou podle § 1 vydávati:

a) Municipia, to jsou podle zák. čl. XXI/1886 jednak komitáty, jednak města municipální.

b) Města s regulovaným magistrátem podle obecního zřízení (zák. čl. XXII/1886).

c) Bývalá svobodná královská města bez práva municipálního, nikoliv však velké a malé obce. Bývalá královská svobodná města jsou však nyní vesměs obcemi velkými, aniž při jejich deklasifikaci byla pro ně stanovena nějaká výhrada a proto jejich trestní nařizovací pravomoc zanikla.

Podmínky, za kterých přestupkový statut smí býti vydán, jsou:

a) *Materiální:* a) V statutu mohou býti trestána pouze porušení nějakého *policejního zákazu nebo příkazu* (§ 1, odst. 2). Musí tedy jíti o normu policejní, to jest normu, směřující k odvrácení škody nebo nebezpečí, hrozícího veřejnosti, a ne o normu jiného rázu, na příklad porušení dávkových předpisů. Někdy bude pochybno, zda jde ještě o výkon policie a ne již o činnost pečovatelskou; na př. úřad by nařídil krmiti v zimě určité druhy prospěšných ptáků; jest to příkaz policejní a lze na nezachování jeho stanoviti tresty? Není ovšem třeba, aby úřad, který vydává přestupkový statut, uvedl v něm vždy *jednotlivě* a specialisovaně skutkové podstaty deliktů policejních, nýbrž stačí odvolání na vydaná policejní nařízení, neobsahující trestní sankce.

β) Ustanovení statutu municipálního *nesmí odporovati normě vyššího druhu*, to jest zákonu nebo vládnímu nařízení, a statut města s regulovaným magistrátem ani statutu vlastního komitátu (§ 7). To platí zejména o trestech, jež jsou přesně stanoveny v § 15 a násl. přestupkového zákona. Ovšem tresty peněžité, stanovené v § 16 a 17 přestup. zákona, byly v § 5 zák. 31/1929 zvýšeny na pětinašobek a náhradní tresty na svobodě upraveny samostatně v § 8 téhož zákona.

Při výkladu § 7 vzniká otázka, jaká protipolicejní jednání nebo opominutí mohou býti v přestupkových statutech municipií nebo měst s regulovaným magistrátem prohlášena za přestupky. V zásadě by bylo možno hájiti, že v těchto statutech lze za přestupek prohlásiti každé protipolicejní chování, nehledíc k tomu, v jaké normě a kterým úřadem bylo zakázáno, poněvadž § 1 upravuje jenom příslušnost k vydávání přestupkových statutů a § 7 pouze vylučuje, aby norma statutární se přičíla již vydané normě vyšší.

Ale jest samozřejmo, že municipium (město s regulovaným magistrátem) nesmí trestně upravovati věci, které jsou buď výslovně *vyhrazeny* vyšší normě, nebo jichž se vyšší norma *zmocnila*. Na př. v *zákoně* upravujícím některou policejní otázku (na př. v stavebním řádu) by byly výslovně přestupky stanoveny nebo by bylo vyřčeno, že přestupky na nezachování policejních norem v zákoně tom stanovených budou stanoveny buď ve zvláštním zákoně nebo ve vládním nařízení, nebo bylo co do přestupků na takové jiné zákony nebo vl. nařízení odkázáno. Podobně ve *vládním nařízení* podle § 1 vydaném by byly přestupky na určitá protipolicejní jednání stanoveny nebo u měst s regul. magistrátem komitát sám by již stanovil přestupky na určité protipolicejní chování. V takových případech nemohou být *táž* protipolicejní jednání prohlášena v statutu přestupkovém nižšího úřadu za přestupek.

Ovšem může být někdy pochybno, zda se vyšší norma chtěla přestupkové pravomoci pro určitá protipolicejní jednání *vylučně zmocniti*. V pochybnosti třeba hájiti, že tomu tak není. To se podává z § 11, odst. 2., který ustanovuje, že statut municipální pozbývá platnosti, jakmile v *téže věci* nabylo platnosti ministerské policejní nařízení nebo statut municipia a statut města s regulovaným magistrátem pozbývá platnosti, bylo-li v *téže věci* vydáno vládní nařízení nebo statut komitátní. Podle toho může tedy být norma trestně přestupková, vydaná v statutu, nahrazena normou vyššího úřadu, tedy trestně policejní norma města s regulovaným magistrátem nahrazena touž normou, vydanou v statutu municipálním nebo ve vlád. nařízení a trestně policejní norma, obsažená v statutu municipálním, nahrazena touž normou, obsaženou ve vládním nařízení.

Ale z toho, že § 11, odst. 2., se zmiňuje pouze o vzájemném poměru vládního nařízení a statutů (municipálních a městských) k sobě, lze vyvoditi ještě další omezení, totiž, že zákonodárce v § 1 chtěl pouze dovoliti, aby municipia a města s regul. magistrátem mohla prohlašovati za přestupky pouze chování protipolicejní, stanovená ve vl. nařízení nebo ve statutech municipálních a městských, nikoli i v zákonech (ovšem vždy s výhradou, že konkrétní zákon nebo vl. nařízení toho nevyklučují buď výslovně nebo tím, že se té trestní úpravy již samy zmocnily). Nutno tedy hájiti, že ve statutu municipálním (města s regul. magistrátem) *nemohou* být nikdy za přestupky prohlášena protipolicejní chování, stanovená v nějakém *zákoně*, ačli ovšem zákon nestanovil něco jiného. Bylo by však možné, aby vl. nařízení zakázalo nějaké protipolicejní chování, na př. nějaké jednání ohrožující plavbu; nebyla-li v tomto nařízení stanovena trestní sankce, mohla by být na toto jednání sankce trestní stanovena v statutu municipálním resp. města s regul. magistrátem, ovšem s omezenou místní působností § 3. A rovněž jest možné, aby statut komitátní stanovil přestupky na protipolicejní chování, stanovené v obyčejných statutech měst s regulovaným magistrátem. Ve vzájemném

poměru vl. nařízení, statutů municipálních a statutů měst s regul. magistrátem vždy má tedy převahu trestní norma, vydaná v téže věci vyšším úřadem.

γ) Místní platnost statutu jest omezena jen na obvod té korporace, která statut vydala po př. část tohoto obvodu v statutu určenou (§ 3).

a) *Formální*: α) Statut musí být *usnesen* nejširším orgánem, kterým jest municipium (město) zastupováno, tedy municipálním výborem nebo městským zastupitelstvem města s regul. magistrátem, ovšem podle norem pro usnášení tohoto sboru platných.

β) Musí být *potvrzen*, a to výlučně ministrem vnitra (§ 5); jiné ministerstvo anebo u měst komitát nejsou příslušny (a contr. § 12 municip. zák. a § 27 obec. zřízení). Potvrzení se může státi výslovně nebo mlčky tím, že se ministr do 60 dnů od předložení statutu o něm nevyslovil. (Naproti tomu u nepřestupkových statutů municipálních činí lhůta pro mlčky schválení 40 dní; u měst sr. § 28, odst. 2., obec. zř.)

Jaká práva má ministr vnitra při potvrzování statutů přestupkových?

Ministr má zkoumati, zda municipium (město) zachovalo při vydání statutu zákonné předpisy (§ 8, čís. 1) po stránce materiální i formální, to jest řádně se usneslo a nepřekročilo zákon, na př. ustanovení § 1, odst. 2 a 15. Z § 5, odst. 3., se podává, že ministr může zkoumati i vhodnost a účelnost statutu. Stranám nějaké právo rekursní proti usnesenému statutu nepřisluší, ovšem ale mohou podati ministru pro jeho informaci připomínky, rozklad a pod. Proto § 5 přestup. zák. mluví o tom, že statut městský se předkládá podžupanovi, který ho má do 8 dnů předložiti ministru se svým dobrým zdáním, nezmiňuje se o předkládání eventuálních rekursů (a contr. § 27 obec. zř. a 12 municip. zákona).

Ministr vnitra může statut buď schváliti nebo z důležitých důvodů neschváliti. Za neschválení nutno pokládati i schválení s určitými přesně vyznačenými změnami nebo doplňky; municipální výbor (městské zastupitelstvo) musí se na těchto změnách a doplňcích výslovně dodatečně usnésti a teprve tímto dodatečným usnesením jest statut schválen.

Jestliže ministr statutu neschválil (ať vůbec, nebo jej schválil se změnami a doplňky), musí to odůvodniti, § 5, odst. 3.

γ) Potvrzený statut musí být řádně *vyhlášen*, a to způsobem, který určí ministr vnitra podle místních poměrů, § 9, odst. 2. Ovšem pro komitáty bylo v § 33 zák. čl. XX/1901 a v § 155 komitát. řádu čís. 125.000/1902 nařízeno vyhlašování v komitátním listě, kdežto pro města to zůstalo vyhrazeno ministru vnitra. Ministr vnitra by mohl publikaci trestněpolicejních statutů pro města s regul. magistrátem upravití buď pro každý schválený statut zvlášť nebo publikaci tu upravití všeobecně, na př. při schválení organisačního statutu podle § 64 obec. zř.

Statut přestupkový nabývá účinnosti nejdříve čtvrtý den po vyhlášení, nebyla-li v něm stanovena lhůta delší (§ 9, odst. 3.).

Ale výjimečně, vyžaduje-li toho nezbytná potřeba, může být přestupkový statut vyhlášen i bez schválení ministerstva vnitřního (§ 6) a nabývá účinnosti uplynutím 24 hodin po vyhlášení (§ 9, odst. 4.); ovšem pozbývá účinnosti, zrušil-li jej ministr vnitřního (jemuž má být statut urychleně po usnesení, ale ještě před vyhlášením předložen).

2. Poněvadž právo municipií a měst s regulovaným statutem vydávati statuty jest upraveno i v municipálním zákoně (zák. čl. XXI/1886) i v obecním zřízení (zák. čl. XXII/1886), vzniká otázka, v jakém poměru jsou ustanovení přestupkového zákona o statutech municipálních a měst s regulovaným magistrátem k ustanovením municipálního zákona a obecního zřízení.

Panující názor jest, že ustanovení municipálního zákona a obecního zřízení platí i pro přestupkové statuty, ačli přestupkový zákon nestanoví výslovně odchylky. Ale lze hájiti i názor obrácený, totiž že přestupkový zákon chtěl přestupkové statuty upravit způsobem vyčerpávajícím a že tedy lze sáhnouti na předpisy zák. čl. XXI a XXII/1886 jen tehdy, pokud to přestupkový zákon sám výslovně dovoluje. Tomuto názoru nasvědčuje, že se přestupkový zákon nikde neodvolává na zákony o municipiích a obcích, dále že § 27 obec. zřízení odlišuje od sebe přesně v odstavci 1. a 2. statuty obyčejné a statuty přestupkové a pokud jde o přestupkové odkazuje výlučně na přestupkový zákon, a že totéž činí i zákon 241/1921.

3. Přestupkový statut *zaniká* (§ 11):

a) Uplynutím doby, na kterou byl vydán.

b) Odvoláním, byl-li vydán s výhradou odvolání.

c) Byl-li vydán na dobu trvání nakažlivé nemoci (lidské nebo dobytčí) nebo na dobu nějakého nebezpečství, na př. požáru, povodně a pod., jakmile toto nebezpečí pomine.

d) Byl-li vydán pro výstavy, slavnosti a podobné případy, které se pravidelně neopakují, dnem, který nastupuje po dni, kdy pominul případ, pro který byl statut vydán.

e) Statut municipální tím, že nabylo později v téže věci účinnosti vládní nařízení nebo nový statut municipální.

f) Statut městský za stejných podmínek jako sub e) a nadto, nabyli-li účinnosti nový statut městský. Ovšem v případech sub e) a f) zůstává nižší statut v platnosti v těch bodech, na něž se vyšší statut nebo vládní nařízení nevztahuje, ačli z nového předpisu není něco jiného patrné.

g) Statut prozatímně v účinnosti uvedený, zrušil-li ministr platnost statutu. V tomto případě může municipium (město) na stejném statutu se znovu usnésti teprve po šesti měsících od zrušení statutu ministrem (§ 6,

odst. 4.). Jinakým způsobem, nehledíme-li k zák. čl. LX/1907, nemůže být potvrzený statut zrušen.

4. *Kontrola* potvrzeného přestupkového statutu se strany občana jest jen nepřímá. Poněvadž přestupkový statut jest abstraktní normou, není možné interestům přímo proti statutu podati odvolání a domáhati se jeho změny nebo zrušení ať z důvodů jeho nezákonnosti nebo neúčelnosti. Proto se přestupkový zákon (a contr. § 12 zák. čl. XXI/1886 a § 27 zák. čl. XXII/1886) o možnosti odvolání proti statutu vůbec nezmiňuje. Odvolání možno podati teprve proti aktu konkrétnímu, který byl občanovi vydán na základě přestupkového statutu, tedy proti uloženému trestu. Postižený může však tu v odvolání namítati jen momenty v § 8 a 10 přestup. zák. uvedené, totiž že statut jest nezákonný, nemůže však namítati, že statut nebyl nutný nebo nebyl účelný. Ale i co do nezákonnosti jest odvolatel omezen, že nemůže namítati, že municipální výbor (městské zastupitelstvo) nebyly řádně svolány nebo se řádně na statutu neusnesly. To se podává z omezeného práva zkoumacího, které přísluší podle § 10 politickému úřadu (policijnímu soudu), jenž v konkrétním případě rozhoduje o přestupku.

5. V tomto právu přestupkových statutu, municipií a měst s regul. magistrátem nastaly po převratu některé *změny*.

A. *Municipia*.

Municipia jsou podle zák. čl. XXI/1886 jednak komitáty jednak města municipální. *Města municipální*, která byla pouze na Slovensku, zanikla byvše deklasifikována jednak na města s regulovaným magistrátem (Bratislava, Košice, zák. 243/1922), jednak na velké obce s titulem města (Báňská Štávnice, Komárno, nař. 275/1922). Tím zaniklo i právo měst municipálních vydávati přestupkové statuty.

Komitáty na Slovensku byly zrušeny (§ 9 župního zřízení 126/1920) a pravomoc jejich vydávati přestupkové statuty přešla podle § 6 na župní úřady. V P. Rusi zůstaly sice komitáty v platnosti (ale bez elementu laického; sr. nař. 113/1923) a statuty tu vydávaly úřady župní, resp. od 1. VII. 1926 jediný župní úřad v Mukačevě.

Zavedením zemského zřízení zák. čís. 125/1927 nastala od 1. VII. 1928 další změna. Pravomoc župních úřadů, a tedy i právo vydávati přestupkové statuty, přešla podle § 5 na zemské úřady, a to podle předpisů přestupkového zákona po stránce materiální i formální. Schválené statuty by bylo však třeba publikovati v Krajském věstníku. Ale zákon 125/1927 má v čl. 2. a 3. i další ustanovení, totiž že politické úřady mohou za účely uvedenými v čl. 2., to jest k vykonávání policie, vydávati ve svých úředních obvodech příkazy a zákazy v zájmu veřejném nutné; a to i ve způsobu všeobecných nařízení, a mohou na nedbání takovýchto příkazů a zákazů stanoviti tresty na penězích od 10 Kč do 5.000 Kč nebo na svobodě od 12 hodin do 14 dní.

A tu přichází otázka, v jakém poměru jsou policejní nařízení zemských úřadů v čl. 3 zák. 125/1927 vzpomenuť k přestupkovým policejním statutům podle přestupkového zákona. Jde tu o to, zda zemské úřady mohou vydávati trestní policejní nařízení podle své úvahy buď podle přestupkového zákona nebo podle čl. 3., nebo zda mohou tak činiti jen podle jednoho předpisu a kterého, nebo posléze, zda smějí vydávati tato nařízení v některých případech jen podle toho a v jiných jen podle onoho předpisu. Odpověď na tyto otázky dává tato úvaha. Poněvadž zemské úřady jsou ve vydávání přestupkových statutů nástupci komitátů, mohou, jak bylo výše vyloženo, v statutech přestupkových prohlásiti za přestupky protipolicejní chování, stanovená *a)* ve vl. nařízeních, ačli si vl. nařízení stanovení přestupků na určité protipolicejní chování samo nevyhradilo nebo přestupky na ně již samo nestanovilo *b)* ve statutech municipálních *c)* městských, i *d)* ve statutech obcí velkých a malých, jest z toho patrno, že právo zemských úřadů vydávati přestupková nařízení může se vztahovati i na takové obory, jejichž obsahová (materiální) úprava do kompetence zemských úřadů nenáleží. Na př. vykonávati požární policii náleží obcím (§ 21, lit. *g*), které ve výkonu jejím mohou vydávati nepřestupkové statuty (nařízení, § 21, lit. *a*); nebylo-li by zvláštních ustanovení, nemohly by komitáty obsahově policii požární upravovati (§ 11 municip. zák.), poněvadž věc ta nenáleží do jejich působnosti, ale mohou na nezachování příkazů a zákazů, vyslovených v těchto obecních statutech, stanoviti tresty, tedy vydávati přestupkové statuty.

Naproti tomu pravomoc zemských úřadů, vydávati policejní nařízení podle čl. 3. zák. 125/1927, jest omezena na ten obor policie, který podle čl. 2 zemským úřadům náleží. Poněvadž pak výkon policie jest svěřen politickým úřadům jen potud, pokud zvláštními předpisy není svěřen orgánům a úřadům jiným, jest z toho patrno, že politické úřady mohou vydávati policejní nařízení podle čl. 3. jen v tom oboru policie, který jest jim svěřen; nemohou tedy vydávati policejní nařízení v těch oborech policie, které jsou na př. svěřeny obcím nebo úřadům jiným. Na př. všechny obce vykonávají policii polní a požární a města s regul. magistrátem i policii stavební. Tyto obory nenáleží tedy do působnosti zemského úřadu a proto zemské úřady nemohou tu vydávati trestní nařízení podle čl. 3. zák. 125/1927 (ale ovšem podle přestupk. zákona). Rozšíření trestní pravomoci policejní politických úřadů i na obory, jež jim obsahově nenáleží, muselo by jim tedy býti zvláště svěřeno, což se na př. stalo v čl. 5. zák. 125/1927.

Z těchto úvah se podává, že zemský úřad by mohl zásadně stanoviti nařízením přestupky jednak *a)* podle přestupkového zákona, a tu ve všech oborech policie, tedy i v těch, jež věcně do kompetence politických úřadů náležejí, i v těch, jež do kompetence jeho nenáleží, poněvadž náležejí na př.

obcím jednak *b)* podle čl. 3., ale tu jen v těch oborech policie, jež náležejí do jeho kompetence podle čl. 2., ovšem v obou případech pokud není něco jiného ustanoveno.

A tu vzniká otázka, zda tato dvojí (někdy i konkurující) pravomoc trvá i nadále. Podle zásady *lex posterior derogat priori*, byla-li *jedna a táž* věc upravena dvojím předpisem časově po sobě, platí předpis novější, ačli se z něho něco jiného nepodává. Podle toho projevuje se trestní pravomoc nařizovací zemských úřadů podle nynějšího práva takto: Zemský úřad může prohlásiti nezachování policejních příkazů a zákazů za přestupek

a) výlučně podle čl. 3., jde-li o policii náležející do působnosti politických úřadů, *b)* výlučně podle přestupkového zák., jde-li o policii, jež nenáleží do působnosti politických úřadů, nýbrž jiných orgánů (obcí). Pod případ sub *a)* by náležela policie mravnostní, dále v obcích velkých a malých policie stavební, pod případ sub *b)* policie požární, polní, všem obcím náležející, a policie stavební, pokud jde o města s regulovaným magistrátem.

B. Města s regulovaným magistrátem.

V městech těchto zůstaly podle § 11 zák. 241/1921 předpisy přestupkového zákona nedotčeny. Městská zastupitelstva v Bratislavě, Košicích, Užhorodě a Mukačevě mohou tedy podle přestupkového zákona vydávati trestní statuty, to jest stanoviti tresty na protipolicejní jednání a opominutí.

Ale dalším vývojem nastaly tu tyto změny:

1. Ve všech městech s regulovaným magistrátem jsou zřízeny na základě zák. 165/1920 policejní úřady s přesně stanovenou působností, a to policejní ředitelství v Bratislavě (vyhláška 538/1920), v Košicích (646/20), Užhorodě (454/1921) a policejní komisařství v Mukačevu (299/22). Podle čl. 13. zák. 125/1927 platí pro státní úřady policejní v mezích jejich působnosti předchozí ustanovení o politických úřadech, tedy i čl. 2. a 3., a policejní úřady mohou tedy ve výkonu policie jim ve vyhláškách o jejich působnosti svěřené vydávati podle čl. 3. policejní nařízení (ovšem nejdeli o případy nutné a neodkladné jen se schválením zemského úřadu).

2. Podle § 3 zák. 125/1927 vykonávají města se zřízeným magistrátem ve svém obvodu podle svých zřízení též působnost okresního úřadu. V těchto městech jsou však zřízeny *státní* městské notářské úřady, a to v Bratislavě a v Košicích podle zák. 243/1922, v Užhorodě a Mukačevu podle zák. 62/1925 a vl. nař. 171/1923. Tyto městské notářské úřady převzaly působnost, kterou dosud vykonávaly magistrát měst s regulovaným magistrátem a jeho členové, pokud působnost ta nebyla vyhrazena městské radě (a ovšem i státnímu policejnímu úřadu).

Jsou tu tedy trojí orgánové, městské zastupitelstvo, státní policejní úřad a městský notářský úřad, a vzniká otázka, které orgány mohou vydávati trestně policejní statuty?

a) Nesporně jest to *státní policejní úřad*, který v mezích své kompetence ve vyhláškách stanovené může podle čl. 3. zák. 125/1927 vydávati policejní trestní nařízení. Působnost ta jest výlučná, takže, pokud jest státní policejní úřad oprávněn vydávati trestní policejní nařízení, nemůže je vydávati ani městské zastupitelstvo, ani městský notářský úřad.

b) Naproti tomu *městský notářský úřad* nemá vůbec práva vydávati trestně-policejní statuty, poněvadž sice vykonává působnost okresního úřadu a jest tedy politickým úřadem 1. stolice jako okresní úřad, ale vykonává ji podle obecních zřízení těchto měst s regulovaným magistrátem, tedy podle obec. zřízení zák. čl. XXII/1886 a novely čís. 243/1922, resp. zák. 62/1925 a v těchto předpisech vydávání statutů vůbec a tedy i přestupkových jest vyhrazeno jen městskému zastupitelstvu.

c) *Městské zastupitelstvo* může vydávati přestupkové statuty v oborech policie, pokud obory ty nejsou vyhrazeny policejnímu státnímu úřadu, tedy na př. ve věcech policie stavební, požární, polní a to přesně podle předpisů přestupkového zákona. Ovšem co do materiálních předpokladů nesmějí se statuty městské přičítí vl. nařízení nebo policejnětrestnímu nařízení zemského úřadu. Čím více tedy využije zemský úřad své trestněpolicejní nařizovací pravomoci, tím omezenější bude táž pravomoc městských zastupitelstev.

3. Podle § 12 obec. novely 243/1922 a zák. 62/1925 má v městech s regulovaným magistrátem městský hlavní notář proti usnesení obec. zastupitelstva právo odvolací i právo sistační a může tedy podati odvolání nebo sistovati i usnesení obec. zastupitelstva, kterým byly nařízením stanoveny přestupky policejní, byl-li usnesením tím porušen zákon (zejména právě zákon přestupkový), překročena působnost obce nebo ohroženo blaho obce.

4. Ustanovení čl. 5. zák. 125/1927, podle něhož mohou politické úřady vydávati nařízení v oboru místní policie obci příslušející, platí i pro města s regulovaným magistrátem.

IV. Srovnáme-li právo české s právem slovenským, pozorujeme tyto význačné rozdíly:

1. Co do *subjektu*. Trestněpolicejní nařízení mohou v naší republice ze samosprávných územních svazů vydávati *pouze obce*, a to v zemích českých všechny obce, kdežto na Slovensku jen určitá kategorie obcí, to jest města s regulovaným magistrátem (počtem 4.) Okresy a země trestní pravomoci nemají.

2. Co do *obsahu*. a) I české obce i města s regulovaným magistrátem mohou vydávati trestně policejní nařízení *jen v oboru policie*, a to obce v zemích českých jen v oboru místní policie obci příslušející a jí neodňaté, kdežto města s regulovaným magistrátem mohou vydávati trestněpolicejní nařízení v oboru veškeré policie, ale jen potud, pokud vyšší norma, to jest

zákon nebo vl. nařízení nebo nařízení zemského úřadu, si úpravy té po stránce trestní nevyhradila nebo se jí nezmocnila, a mimo případy, kdy bylo protipolicejní chování stanoveno v zákoně. b) Pokud jde o poměr těchto přestupků k předpisům soudního trestního práva, jsou na Slovensku a P. Rusi přestupky policejních nařízení, vydaných městy s regulovaným magistrátem, podrobeny po stránce materiální přestupkovému zákonu (zák. čl. XL/1879), kdežto v zemích českých přestupky místněpolicejní, stanovené v nařízeních obecních zastupitelstev zásadně trestnímu zákonu (čl. IV a V zák. trestního čís. 117/1852 ř. z.) nepodléhají.

3. Proti trestněpolicejnímu usnesení obecního zastupitelstva nemá strana vůbec odvolání; na Slovensku a P. Rusi může však v městech s regul. magistrátem podati odvolání městský notářský úřad.

Vedle toho ovšem platí dozorčí právo politických úřadů.

Literatura. Pražák: Obecní zřízení, Hoetzel: Československé právo správní (článek Nařízení), a pro Slovensko Chorvát: Statuty na Slovensku a P. Rusi v Slovníku veřejného práva čsl. s literaturou tam uvedenou.